

Transparantie en vertrouwen

Titel

Transparantie en vertrouwen in de journalistiek

Toelichting

Vertrouwen is momenteel een heikele kwestie in de journalistiek. Er wordt regelmatig gerept van een dalend vertrouwen in nieuwsmedia en journalistiek. Hoewel peilingen geen eenduidig beeld laten zien, wordt vaak gesproken van een vertrouwenscrisis in de journalistiek. Maar is er wel sprake van een dalend vertrouwen? Of wordt het publiek simpelweg kritischer? Wat bedoelen mensen als ze 'de pers' of 'de media' niet vertrouwen?

Om het dalende vertrouwen tegen te gaan zou volgens sommigen de journalistiek veel transparanter moeten worden. In de journalistiek wordt dat idee gedeeld. In de afgelopen jaren is transparantie een steeds belangrijkere waarde geworden in de journalistiek. Sommigen menen dat transparantie de nieuwe objectiviteit is. Om vertrouwen van het publiek te krijgen moeten journalisten transparant zijn over hun bronnen en werkwijzen. Maar uit onderzoek blijkt dit niet te werken. Waar komt dat door? Waarom vinden mensen journalistieke producties niet geloofwaardiger als ze transparanter zijn?

Onderzoeksvragen

Binnen deze scriptietutorial staan bovengenoemde vragen centraal. Je kan dus denken aan onderzoek dat gaat over dit soort onderzoeksvragen:

- Uit peilingen over het vertrouwen van het publiek in journalistiek komen wisselende bevindingen. Waar ligt dat aan? Komt het door de vraagstelling (de ene peiling vraagt naar vertrouwen in de pers, de andere peiling naar vertrouwen in journalisten)? Waar baseren mensen hun opvatting over vertrouwen in de journalistiek eigenlijk op?

- Je hoort vaak dat het steeds belangrijker wordt voor de journalistiek om transparant te zijn. Dat zou ten goede komen aan het vertrouwen in de pers. Klopt het inderdaad dat transparantie ervoor zorgt dat mensen journalistieke producten geloofwaardiger vinden?
  - Eerder onderzoek heeft laten zien dat het publiek journalistieke publicaties niet per se geloofwaardiger vindt als die transparant zijn. Waar ligt dit aan?
  - Hoe transparant zijn Nederlandse nieuwsmedia eigenlijk? Welke vormen van transparantie passen ze toe? Waarom is de ene redactie transparanter dan de andere?
-

Methode

In deze scriptietutorial kan je diverse methoden gebruiken, afhankelijk van je onderzoeksvraag. Zo kan je kwalitatieve interviews houden, waarbij mensen bevraagd worden over hun vertrouwen in de journalistiek en/of transparantie in journalistieke producties. Je kan ook een experiment doen om te toetsen of transparantere journalistieke producties meer vertrouwen hebben van het publiek. Of je kan een analyse maken van nieuwsmedia, om zo in kaart te brengen welke vormen van transparantie ze in de praktijk toepassen en welke verschillen er zijn tussen nieuwsmedia.

Begeleider

Alexander Pleijter

0630296989

a.r.j.pleijter@hum.leidenuniv.nl

Literatuur

Curry, A. L., & Stroud, N. J. (2019). The effects of journalistic transparency on credibility assessments and engagement intentions. *Journalism*, 1464884919850387.

Engelke, K. M., Hase, V., & Wintterlin, F. (2019). On measuring trust and distrust in journalism: Reflection of the status quo and suggestions for the road ahead. *Journal of Trust Research*, 9(1), 66-86.

Groenhart, H. P., & Bardoel, J. L. (2012). Conceiving the transparency of journalism: Moving towards a new media accountability currency. *Studies in Communication Sciences*, 12(1), 6-11.

Haapanen, L. (2020). Problematising the restoration of trust through transparency: Focusing on quoting. *Journalism*, 1464884920934236.

Hellmueller, L., Vos, T. P., & Poepel, M. A. (2013). Shifting journalistic capital? Transparency and objectivity in the twenty-first century. *Journalism Studies*, 14(3), 287-304.

Karlsson, M., & Clerwall, C. (2018). Transparency to the Rescue? Evaluating citizens' views on transparency tools in journalism. *Journalism Studies*, 19(13), 1923-1933.

Karlsson, M. (2020). Dispersing the Opacity of Transparency in Journalism on the Appeal of Different Forms of Transparency to the General Public. *Journalism Studies*, 21(13), 1795-1814.

Nelson, J. L., & Lewis, S. C. (2023). Only "sheep" trust journalists? How citizens' self-perceptions shape their approach to news. *New media & society*, 25(7), 1522-1541.

Nelson, J. L., & Kim, S. J. (2021). Improve trust, increase loyalty? Analyzing the relationship between news credibility and consumption. *Journalism Practice*, 15(3), 348-365. <https://doi.org/10.1080/17512786.2020.1719874>

Tandoc Jr, E. C., & Thomas, R. J. (2017). Readers value objectivity over transparency. *Newspaper Research Journal*, 38(1), 32-45.